

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁKLADNÍ
ŠKOLA
A MATEŘSKÁ
ŠKOLA
SVITAVY
SOKOLOVSKÁ 1

11. VERZE

Základní škola a mateřská škola Svitavy, Sokolovská 1

od 1. 9. 2022

5.5 Člověk a společnost

Charakteristika oblasti

Tato vzdělávací oblast vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi nutnými pro aktivní zapojení do života demokratické společnosti.

V průběhu vzdělání žák poznává dějinné, sociální a kulturněhistorické aspekty života v jejich souvislostech. Učivo seznamuje žáky s vývojem společnosti, rozhodujícími událostmi a procesy, které se odrážejí v každodenním životě a mají vliv na jeho podobu. Zaměřuje se na utváření správných občanských postojů, vytváří vědomí příslušnosti nejen k vlastnímu národu, ale i k celoevropskému kulturnímu a civilizačnímu okruhu. Důležitou součástí vzdělávání v této oblasti je prevence rasistických, xenofobií a extrémistických postojů. Tato oblast také sleduje výchovu k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchovu k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí.

U žáka se také formují dovednosti a postoje důležité pro jeho zařazení do občanské společnosti. Žák se učí rozpoznávat a formulovat společenské problémy minulosti i současnosti, získává informace nutné pro jejich řešení, vyvozuje závěry a aplikuje je v reálných životních situacích.

Tato vzdělávací oblast přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti, rozvíjí orientaci ve světě financí a práce. Přibližuje žákům úkoly kolektivní obrany, včetně činnosti armády. Klade důraz na osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech.

Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje vzdělávací obory **Dějepis** a **Výchova k občanství**.

Oblast zahrnuje vyučovací předměty:

- Dějepis
- Výchova k občanství

5.5.1 DĚJEPIS – 2. stupeň

Charakteristika vzdělávacího předmětu

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu **Dějepis** vede k rozvoji dovedností a znalostí potřebných v praktickém životě, k rozvoji analyticko - syntetického myšlení, schopnosti řešit problém.

Obsahové, časové a organizační vymezení.

Vyučovací předmět Dějepis se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících 2. stupně ZŠ.

Hodinová dotace 6. – 9. ročník - 2 hodiny týdně.

Vyučovací předmět **Dějepis** navazuje na výuku předmětu **Člověk a jeho svět** na prvním stupni. Je součástí vzdělávací oblasti **Člověk a společnost**. Vzdělávací obsah předmětu je rozdělen na osm tematických okruhů:

- ČLOVĚK V DĚJINÁCH
- POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI
- NEJSTARŠÍ CIVILIZACE. KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY
- KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA
- OBJEVY A DOBÝVÁNÍ. POČÁTKY NOVÉ DOBY
- MODERNIZACE SPOLEČNOSTI
- MODERNÍ DOBA
- ROZDĚLENÝ A INTEGROJÍCÍ SE SVĚT

Mezipředmětové vztahy:

Matematika (orientace na časové přímce)

Zeměpis (orientace na mapě, Evropa, svět)

Český jazyk (literární památky, písemné prameny)

Průřezová témata:

Výchova demokratického občana (VDO)

- Formy participace občanů v politickém životě
- Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

- Evropa a svět nás zajímá
- Objevujeme Evropu a svět
- Jsme Evropané

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků:

Kompetence k učení

- chápe probírané oblasti v dějepisně – zeměpisném kontextu
- vyhledává a třídí informace o probíraných oblastech podle zadaných kritérií
- seznámí se s obecně používanými znaky, termíny a symboly vzdělávacích oborů zeměpis, dějepis, výchova k občanství dává je do vzájemných souvislostí

Kompetence k řešení problémů

- sleduje nejrůznější společenské problémy v jejich vývoji
- objevuje paralely s historií

Kompetence komunikativní

- souvisle a výstižně formuluje své názory na společenské dění,
- toleruje odlišné názory a zabývá se jimi

Kompetence sociální a personální

- chápe význam týmové práce a postavení samostatné práce,
- uvědoměle přijímá, získává role v různých skupinách,
- seznámí se s možnostmi utváření příjemné atmosféry v týmu,
- naučí se diskutovat

Kompetence občanské

- přijímá základní principy, na kterých spočívají zákony a společenské normy,
- poznává naše kulturní tradice a historické dědictví a tímto poznáním cítí potřebu je chránit,
- respektuje přesvědčení druhých lidí a váží si jejich vnitřních hodnot,
- nachází nenásilné cesty k řešení konfliktů

Kompetence pracovní

- nachází způsoby, jak využívat znalostí získané ve škole i mimo ni pro svůj další rozvoj
- rozvíjí své myšlení a nachází nová řešení

Kompetence digitální

- vedeme žáky k volbě a účelnému využívání vhodných digitálních technologií při plánování, realizaci a hodnocení činností s digitálními historickými zdroji, prameny a programy
- seznamujeme žáky s různými možnostmi, jak komunikovat činnosti a výsledky práce s digitalizovanými historickými reáliemi prostřednictvím různých digitálních technologií a nástrojů pro komunikaci a sdílení
- klademe důraz na bezpečnou a efektivní komunikaci žáků, učíme je odpovědnému chování a jednání v digitálním prostředí

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. ČLOVĚK V DĚJINÁCH

Očekávané výstupy

žák

D-9-1-01	uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků
D-9-1-02	uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány
D-9-1-03	orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

D-9-1-01p	chápe význam dějin jako možnost poučit se z minulosti

2. POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu
- D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-2-01p rozliší základní rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí
- D-9-2-01p podle obrázků popíše pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kulturní předměty

3. NEJSTARŠÍ CIVILIZACE. KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY

Očekávané výstupy

žák

- D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací
- D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví
- D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a zrod křesťanství
- D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-3-01p uvědomuje si souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států
- D-9-3-03p, D-9-3-04p popíše život v době nejstarších civilizací

4. KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA

Očekávané výstupy

žák

- D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států
- D-9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech
- D-9-4-03 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí
- D-9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

D-9-4-02p	<i>uvede první státní útvary na našem území</i>
D-9-4-02p	<i>uvede základní informace z období počátků českého státu</i>
D-9-4-03p	<i>popíše úlohu a postavení církve ve středověké společnosti</i>
D-9-4-03p	<i>charakterizuje příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí</i>
D-9-4-04p	<i>rozeznává období rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské</i>
D-9-4-04p	<i>uvede nejvýraznější osobnosti přemyslovského a lucemburského státu</i>

5. OBJEVY A DOBÝVÁNÍ. POČÁTKY NOVÉ DOBY

Očekávané výstupy

žák

D-9-5-01	vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve
D-9-5-02	vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život
D-9-5-03	popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky
D-9-5-04	objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie
D-9-5-05	objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky
D-9-5-06	rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

D-9-5-03p	<i>popíše důsledky objevných cest a poznávání nových civilizací pro Evropu</i>
D-9-5-04p, D-9-5-05p	<i>uvede zásadní historické události v naší zemi v daném období</i>
D-9-5-04p, D-9-5-05p	<i>pojmenuje nejvýraznější osobnosti českých dějin v novověku</i>

6. MODERNIZACE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

D-9-6-01	vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti
D-9-6-02	objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbití starých společenských struktur v Evropě
D-9-6-03	porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů
D-9-6-04	vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

D-9-6-03p	<i>uvede základní historické události v naší zemi v 19. století</i>
D-9-6-03p	<i>vyjmenuje nejvýznamnější osobnosti českých dějin 19. století</i>

7. MODERNÍ DOBA

Očekávané výstupy

žák

- D-9-7-01 na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky
- D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů
- D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu
- D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv
- D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-7-01p, D-9-7-03p, D-9-7-04p uvede příčiny a politické, sociální a kulturní důsledky 1 světové války*
- D-9-7-01p, D-9-7-05p uvede základní informace o vzniku samostatné Československé republiky*

8. ROZDĚLENÝ A INTEGRUJÍCÍ SE SVĚT

Očekávané výstupy

žák

- D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků
- D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce
- D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí
- D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- D-9-8-01p, D-9-8-02p popíše průběh a důsledky 2. světové války a politický a hospodářský vývoj v poválečné Evropě*
- D-9-8-04p chápe význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti*

Jako rozšiřující učivo může být zařazeno učivo vyššího ročníku.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: DĚJEPIS

ROČNÍK: 6.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	PŘESAHY, VAZBY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	POZNÁMKY
1.	Člověk v dějinách	Úvod do učiva dějepisu		
D-9-1-01	– uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků	– význam historie pro jedince i společnost		
D-9-1-02	– uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány	– hlavní úkoly archivů, muzeí, knihoven – význam archeologie		
D-9-1-03	– orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu	– dějepisná mapa, časová přímka	M - časová přímka	
2.	Počátky lidské společnosti	Pravěk		
D-9-2-01	– charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu	– počátky vývoje člověka, doba kamenná, její dělení způsob života lidí, pravěcí sběrači a lovci – přechod od lovu k zemědělství – vznik náboženství	Z - orientace na mapě	
D-9-2-02	– objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost	– počátky zemědělství a řemesel, projevy duchovního života lidí, počátky náboženství, počátky uměleckého projevu – doba kovů – Evropa v pravěku, pravěké osídlení našich zemí	VMEGS – Objevujeme Evropu a svět	
3.	Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury	Starověk		
D-9-3-01	– rozpozná souvislost mezi přírodními	– oblasti starověkého východu, přírodní		

	podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací	podmínky – nejstarší státy – Čína, Egypt, Indie, Mezopotámie, Židé a Féniciáné		
D-9-3-02	– uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví	– kultura a vzdělanost starověkých orientálních států – střední Evropa v době nejstarších států – způsob života a rozdělení obyvatel ve starověkých orientálních státech – vývoj v Evropě a starověkých státech	VMEGS – Evropa a svět nás zajímá	
D-9-3-03	– demonstuje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a zrod křesťanství	– starověk - Řecko – počátky řecké civilizace – kultura minojská, mykénská – doba homérská – vznik městských států, Athény a Sparta – řecká kolonizace, Athény za Solónu, athénská demokracie – řecko-perské války, peloponéská válka – Makedonie, tažení Alexandra Velikého – řecká vzdělanost, věda a umění		
D-9-3-04	– porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie	– starověk - Řím – přírodní podmínky, Etruskové a další kmeny, počátky Říma – raná římská republika, punské války, krize a zánik republiky – římské císařství, zánik Říše římské, co odkázal Řím světu – střední Evropa a její styky s antickým Středomořím	ČJ - antická literatura VDO – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: DĚJEPIS

ROČNÍK: 7.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	PŘESAHY, VAZBY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	POZNÁMKY
4.	Křesťanství a středověká Evropa	Raný středověk		
D-9-4-01	– popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států	– vznik nové Evropy po zániku římské říše – stěhování národů – formování prvních státních útvarů v Evropě – Byzantská říše – Francská říše – křesťanství – Arabové	M - časová přímka Z - Evropa, orientace na mapě VMEGS – Objevujeme Evropu a svět VMEGS – Jsme Evropané	
D-9-4-02	– objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech	– první státní útvary na našem území – Sámova říše – Velkomoravská říše – příchod věrozvěstů – počátky českého státu – Přemyslovci		
D-9-4-03	– vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí	– boj mezi církevní a světskou mocí – Lucemburkové – vývoj českého státu za Karla IV. – husitství	VMEGS – Jsme Evropané ČJ - literatura období středověku	
D-9-4-04	– ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury	– románská a gotická kultura		

5.	Objevy a dobývání. Počátky nové doby			
D-9-5-01	– vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve	– humanismus a renesance – rozvoj vzdělanosti a umění		
D-9-5-02	– vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život	– české země po husitských válkách – Jiří z Poděbrad – Jagellonci – hospodářský rozvoj, změny ve výrobě		
D-9-5-03	– popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky	– objevné cesty a jejich společenské důsledky		
D-9-5-04	– objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie	– pozdní středověk – vznik střeoevropského soustátí – náboženská reforma, nové postavení církve – kultura pozdního středověku – reformace a protireformace	Z - svět, orientace na mapě	
D-9-5-05	– objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky	– raný novověk – náboženské poměry v Evropě – rozvoj hospodářství po objevných plavbách – J. A. Komenský – český stát po Bílé hoře – třicetiletá válka		

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: DĚJEPIS

ROČNÍK: 8.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	PŘESAHY, VAZBY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	POZNÁMKY
5.	Objevy a dobývání. Počátky nové doby			
D-9-5-06	– rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek	– barokní kultura – rozvoj vzdělanosti v době osvícenské	Z – svět, orientace na mapě	
6.	Modernizace společnosti			
D-9-6-01	– vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti	– Evropa po třicetileté válce – anglická revoluce – vznik absolutistických monarchií – vznik moderní vědy, průmyslová společnost – evropské státy na konci 18. století – české země za Marie Terezie a Josefa II. – vznik USA	VDO – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	
D-9-6-02	– objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbití starých společenských struktur v Evropě	– Francouzská revoluce – napoleonské války		
D-9-6-03	– porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů	– Evropa po napoleonských válkách – rok 1848 v evropských zemích – klasicismus a romantismus – utváření novodobého českého národa – národní obrození – národní a osvobozenecské hnutí v Evropě		

		<ul style="list-style-type: none"> – ústava – konzervatismus, liberalismus – demokratismus, socialismus – habsburská monarchie po roce 1848 – obnovení absolutismu – sjednocení Německa – občanská válka v USA 		
D-9-6-04	– vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií	<ul style="list-style-type: none"> – vznik německého císařství – Rakousko-uherské vyrovnání – význam kolonií – boj o nové rozdělení světa – soupeření mezi velmocemi – nová mocenská seskupení – Trojspolek – Dohoda 		
7.	Moderní doba			
D-9-7-01	– na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky	<ul style="list-style-type: none"> – první světová válka – její politické, sociální a kulturní důsledky 	Z - Evropa, orientace na mapě	

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: DĚJEPIS

ROČNÍK: 9.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	PŘESAHY, VAZBY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	POZNÁMKY
7.	Moderní doba			
D-9-7-02	– rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů	– vznik Československa – jeho hospodářsko-politický vývoj – sociální a národnostní problémy – Rusko, revoluce	VMEGS – Evropa a svět nás zajímá – Jsme Evropané	
D-9-7-03	– charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; – rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu	– politické uspořádání Evropy po první světové válce – úloha USA ve světě – versaillleský systém – postavení Československa ve versaillleském systému – totalitní systémy - komunismus, fašismus, nacismus		
D-9-7-04	– na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv	– hospodářská krize – nástup fašismu	Z - Evropa, orientace na mapě VDO – Občan, občanská společnost a stát	
D-9-7-05	– zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	– druhá světová válka a její politické, mocenské a ekonomické důsledky – Mnichov – Život v protektorátu – holocaust – domácí a zahraniční odboj	ČJ - literatura v období 2. světové války Z - Evropa, orientace na mapě	
8.	Rozdělený a integrující se svět			
D-9-8-01	– vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání	– Evropa a svět po roce 1945 – Československo po roce 1945	VMEGS – Jsme Evropané	

	obou bloků		<ul style="list-style-type: none"> – rok 1948 – postavení Československa, jeho závislost na SSSR – mezinárodní vývoj od 60. let – rok 1968 – rozpad koloniálního systému – rozdělený svět 		
D-9-8-02	<ul style="list-style-type: none"> – vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce 		– pokusy o mezinárodní spolupráci		
D-9-8-03	<ul style="list-style-type: none"> – posoudí postavení rozvojových zemí 		<ul style="list-style-type: none"> – krizové oblasti ve světě – změny v SSSR a jejich vliv na ostatní země 	VDO <ul style="list-style-type: none"> – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování 	
D-9-8-04	<ul style="list-style-type: none"> – prokáže základní orientaci v problémech současného světa 		<ul style="list-style-type: none"> – situace po roce 1989 – vznik ČR 1993, příčiny rozdělení – významné politické osobnosti po roce 1989 – vnitřní a mezinárodní postavení ČR v současnosti 	VDO <ul style="list-style-type: none"> – Formy participace občanů v politickém životě 	

5.5.2 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ – 2. stupeň

Charakteristika vzdělávacího předmětu

Vyučovací předmět **Výchova k občanství** se vyučuje jako samostatný předmět na 2. stupni ZŠ.

Hodinová dotace v 7. – 9. ročníku - 1 hodina týdně. V 9. ročníku lze realizovat jako dvouhodinový blok 1x za čtrnáct dní.

Vyučovací předmět **Výchova k občanství** navazuje na výuku vlastivědy na prvním stupni vzdělávání. Vyučovací předmět **Výchova k občanství** je součástí vzdělávací oblasti **Člověk a společnost** a zahrnuje v sobě vybrané očekávané výstupy doplňujícího vzdělávacího oboru **Etická výchova**. Vzdělávací obsah předmětu je rozdělen na pět tematických okruhů:

- ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI
- ČLOVĚK JAKO JEDINEC
- ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ
- ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO
- MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu **Výchova k občanství** vede k rozvoji dovedností a znalostí potřebných v praktickém životě, k rozvoji analyticko-syntetického myšlení, schopnosti řešit problém.

Mezipředmětové vztahy

Zeměpis (obyvatelstvo ČR, cestovní ruch, poloha, rozloha, hospodářství ČR, zahraniční obchod, služby, světové hospodářství, státní symboly, členství ČR v mezinárodních organizacích, mezinárodní obchod, oblasti Asie, střední Evropa)

Dějepis (třídní společnost, státní zřízení a uspořádání)

Matematika (procenta, úrok – **Finanční a ekonomická gramotnost**)

Český jazyk (sloh – druhy komunikace, práce s textem)

Praktické činnosti (Svět práce - 9. ročník - volba povolání, trh práce – povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, objektů, charakter a druhy pracovních činností, požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní, rovnost příležitostí na trhu práce, podnikání – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání - **Finanční a ekonomická gramotnost**)

Informatika (volba povolání - vyhledávání informací na internetu, třídění a zpracování informací v tabulkách a grafech a vyvozování závěrů - **Finanční a ekonomická gramotnost**)

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

- Osobnostní rozvoj (Rozvoj schopností poznávání, Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygiena)
- Sociální rozvoj (Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a kompetice)
- Morální rozvoj (Hodnoty, postoje, praktická etika)

Výchova demokratického občana (VDO)

- Občan, občanská společnost a stát
- Občanská společnost a škola

- Formy participace občanů v politickém životě
- Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)**
- Evropa a svět nás zajímá
- Objevujeme Evropu a svět
- Jsme Evropané
- **Multikulturní výchova (MkV)**
- Kulturní diference
- Lidské vztahy
- Etnický původ
- Princip sociálního smíru a solidarity
- **Environmentální výchova (EV)**
- Vztah člověka k prostředí
- **Mediální výchova (MV)**
- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- vyhledávat a třídit informace o probíraných oblastech podle zadaných kritérií
- seznámit se s obecně používanými znaky, termíny a symboly vzdělávacího oboru a dávat je do vzájemných souvislostí
- vyhledávat informace na internetu, třídit je, zpracovávat v tabulkách a grafech a vyvozovat z nich závěry

Kompetence k řešení problémů

- vnímat nejrůznější společenské problémy v jejich vývoji
- při řešení problémů objevovat paralely s historií
- svá řešení posuzovat z nejrůznějších společenských aspektů

Kompetence komunikativní

- souvisle a výstižně formulovat své názory na společenské dění
- pochopit potřebu vyslechnout odlišný názor a zabývat se jím
- osvojit si postupy při užívání informačních a komunikačních prostředků a naučit se je tvořivě využívat jako nástroje poznání
- využívat získané komunikační dovednosti k vytváření kvalitních vztahů

Kompetence sociální a personální

- chápat význam týmové práce a postavení samostatné práce
- uvědoměle přijímat, získávat role v různých skupinách
- seznámit se s možnostmi utváření příjemné atmosféry v týmu
- naučit se diskutovat

Kompetence občanské

- přijmout základní principy, na kterých spočívají zákony a společenské normy
- poznat naše kulturní tradice a historické dědictví a tímto poznáním cítit potřebu je chránit
- respektovat přesvědčení druhých lidí a vážit si jejich vnitřních hodnot
- nacházet nenásilné cesty k řešení konfliktů
- seznámit s principy hospodaření veřejných rozpočtů

Kompetence pracovní

- nacházet způsoby, jak využívat znalostí získané ve škole i mimo ni pro svůj další rozvoj
- orientovat se v základních aktivitách, které jsou potřebné pro uskutečnění podnikatelského záměru a jeho realizaci
- chápat cíl a riziko podnikání, formy podnikání, typy živností, způsoby platebního styku a jiné
- rozvíjet své myšlení a nacházet nová řešení

Kompetence digitální

- vedeme žáky k zapojování se do společnosti a do občanského života prostřednictvím digitálních technologií
- vedeme žáky k rozvíjení a uplatňování odpovědného chování a jednání v digitálním světě
- podporujeme utváření a rozvíjení etického a právního povědomí pro situace v digitálním prostředí

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru je obsažen v pěti tematických okruzích.

Očekávané výstupy oboru z RVP ZŠ

1. ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-1-01 objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
- VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
- VO-9-1-03 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
- VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
- VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-1-04p *respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití*
- VO-9-1-04p *uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem*
- VO-9-1-05p *rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům*
- VO-9-1-06p *je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie*
- VO-9-1-05p *respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti*

2. ČLOVĚK JAKO JEDINEC

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života
- VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
- VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-2-01p *chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním*
- VO-9-2-04p *formuluje své nejbližší plány*

3. ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady
- VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti
- VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení
- VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
- VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu
- VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz
- VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-3-02p *stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků*

- VO-9-3-02p sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti
- VO-9-3-03p ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet
- VO-9-3-04p uvede příklady služeb, které banky nabízejí
- VO-9-3-07p uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany

4. ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod
- VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- VO-9-4-07 uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci
- VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování
- VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
- VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-4-02p uvede základní prvky fungování demokratické společnosti
- VO-9-4-02p chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy
- VO-9-4-02p uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
- VO-9-4-04p vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů
- VO-9-4-05p na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
- VO-9-4-05p uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
- VO-9-4-08p uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
- VO-9-4-09p uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
- VO-9-4-09p vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu
- VO-9-4-10p rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy

VO-9-4-10p v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací

5. MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

Očekávané výstupy

žák

- VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
- VO-9-5-02 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky
- VO-9-5-03 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- VO-9-5-01p uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování

Jako rozšiřující učivo může být zařazeno učivo vyššího ročníku.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

ROČNÍK: 7.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	PŘESAHY, VAZBY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	POZNÁMKY
1.	Člověk ve společnosti			
VO-9-1-01	– objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání	– státní symboly, suverenity státu – státní svátky, významné dny – významné osobnosti – zajímavá a památná místa	VDO – Občan, občanská společnost a stát – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	
VO-9-1-02	– rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	– vlastenectví a nacionalismus – naše obec – tradice – obecní a městské úřady regiony, typické znaky, náš region	Z – obyvatelstvo ČR, cestovní ruch, poloha, rozloha VMEGS – Evropa a svět nás zajímá – Objevujeme Evropu a svět VDO – Formy participace občanů v politickém životě	
VO-9-1-03	– kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí – uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	– média – vliv reklamy	MV – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	
VO-9-1-04		– komunikace	OSV – Sociální rozvoj: Komunikace, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy	
VO-9-1-05	– objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy,	– národnostní menšiny – tolerance	VDO – Občan, občanská	

	způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám		společnost a stát – Občanská společnost a škola MkV - Lidské vztahy	
VO-9-1-06	– rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	– rovnost a nerovnost – lidská práva – xenofobie, extremismus, netolerance, rasismus – náboženské sekty	D – třídní společnost MkV - Etnický původ	
2.	Člověk jako jedinec			
VO-9-2-01	– objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života	– mezilidské vztahy, projevy chování – rozhodování a posuzování složitých životních situací	OSV - Sociální rozvoj; Mezilidské vztahy Poznávání lidí Komunikace MkV - Princip sociálního smíru a solidarity	
VO-9-2-02	– posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek	– vnitřní svět člověka: vnímání prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí – sebehodnocení – osobní vlastnosti – životní cíle a plány – volba povolání	OSV – Osobnostní rozvoj: Sebezpoznaní a sebepojetí Seberegulace a sebeorganizace Psychohygiena MkV – Kulturní difference – Lidské vztahy – Etnický původ	
VO-9-2-03	– kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání	– kladné a záporné charakterové vlastnosti člověka – vůle a osobní kázeň	OSV – Morální rozvoj: Hodnoty, postoje, praktická etika	

VO-9-2-04	– popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru	– charakterové a volní vlastnosti – sebedůvěra, sebezvoj – rozvoj osobních předností (význam motivace mladého jedince)	VDO Formy participace občanů v politickém životě – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	
3.	Člověk, stát a hospodářství			
VO-9-3-01	– rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady	– majetek – formy vlastnictví: hmotné a duševní – druhy vlastnictví a jejich ochrana	– Finanční a ekonomická gramotnost	
VO-9-3-02	– sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti	– hospodaření s majetkem a s penězi – rodinný rozpočet – úspory, investice	VDO – Občanská společnost a škola – Občan, občanská společnost a stát	
VO-9-3-03	– na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení	– formy hotovostního a bezhotovostního placení	M – procenta, úrok	
VO-9-3-04	– vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít	– banky a jejich služby – půjčky a úvěry	M – úrok	

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

ROČNÍK: 8.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	PŘESAHY, VAZBY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	POZNÁMKY
3.	Stát a hospodářství			
VO-9-3-05	– uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu	– rozpočet státu – typy rozpočtů	Finanční gramotnost	
VO-9-3-06	– na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz	– tržní hospodářství – nabídka, poptávka – inflace a hodnota peněz – tvorba ceny	Finanční gramotnost Pě – trh práce	
VO-9-3-07	– rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu	– příjmy a výdaje státu – dávky, příspěvky pro občany – daně – sociální politika státu	Z – hospodářství ČR, zahraniční obchod, služby, světové hospodářství OSV – Morální rozvoj: Hodnoty, postoje a praktická etika – Sociální rozvoj: Poznávání lidí – Mezilidské vztahy MkV – Princip sociálního smíru a solidarity	Finanční gramotnost

4.	Člověk, stát a právo			
VO-9-4-01	– rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky	– znaky právního státu		
VO-9-4-02	– rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu	– státní správa a samospráva – moc zákonodárná, výkonná a soudní	D – státní zřízení VDO – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	
VO-9-4-03	– objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů	– principy demokracie	Z – státní symboly	
VO-9-4-04	– vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů	– zastupitelské orgány	VDO – Formy participace občanů v politickém životě – Občan, občanská společnost a stát – Občanská společnost a škola	
5.	Mezinárodní vztahy, globální svět			
VO-9-5-01	– popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování	– evropská integrace – EU a ČR	MV – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	
VO-9-5-02	– uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky	– globální problémy lidstva	VMEGS – Evropa a svět nás zajímá – Objevujeme Evropu a svět – Jsme Evropané	

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

ROČNÍK: 9.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	PŘESAHY, VAZBY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	POZNÁMKY
3.	Stát a hospodářství			
VO-9-3-06	– na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz	– trh práce	Finanční gramotnost Pě – trh práce	
4.	Člověk, stát a právo			
VO-9-4-05	– přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod	– lidská práva – Listina základních práv a svobod – práva a ochrana spotřebitelů	VDO – Občan, občanská společnost a stát – Občan, občanská společnost a škola – Formy participace občanů v politickém životě – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování OSV – Sociální rozvoj: Poznávání lidí, Mezilidské vztahy	
VO-9-4-06	– objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství	– právní úpravy	MkV – Lidské vztahy – Etnický původ	

VO-9-4-07	– uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci	– právo v každodenním životě – smlouvy	– Princip sociálního smíru a solidarity OSV – Morální rozvoj: Hodnoty, postoje a praktická etika	
VO-9-4-08	– dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování	– dodržování právních norem – druhy práva – způsobilost člověka k právním úkonům – protiprávní jednání – právní řád ČR		
VO-9-4-09	– rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů			
VO-9-4-10	– rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady	– protiprávní jednání – přestupek, trestní čin		
VO-9-4-11	– diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání	– korupce ve společnosti		
5.	Mezinárodní vztahy, globální svět			
VO-9-5-02	– uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky	– globální problémy lidstva	VMEGS – Evropa a svět nás zajímá – Objevujeme Evropu a svět – Jsme Evropané	
VO-9-5-03	– objasní souvislosti globálních a lokálních problémů	– globální a lokální problémy lidstva	EV – Vztah člověka a prostředí	

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBOR

VZDĚLÁVACÍ PŘEDMĚT: VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

VZDĚLÁVACÍ OBOR: ETICKÁ VÝCHOVA

ROČNÍK: 6. – 9.

OVO	ŠKOLNÍ VÝSTUPY ŽÁKA	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	POZNÁMKY
	Etická výchova		
EV-9-1-01	– komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci	– komunikace, její význam a důležitost – vhodné vyjadřování	VkO
EV-9-1-02	– respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí	– sebehodnocení, osobnost	
EV-9-1-03	– analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu	– život ve společnosti – empatie	
EV-9-1-04	– nahrazuje agresivní a pasivní chování chováním asertivním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva	– asertivita	
EV-9-1-05	– rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory	– masmédia a jejich vliv na společnost	
EV-9-1-06	– spolupracuje i v obtížných sociálních situacích	– život ve společnosti – kooperace	
EV-9-1-07	– je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení	– život ve společnosti, sociální problémy a nerovnosti některých jedinců	
EV-9-1-08	– analyzuje etické aspekty různých životních situací	– pravidla slušného chování	
EV-9-1-09	– se rozhoduje uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů	– život ve společnosti – řešení problémů – osobní problémy	
EV-9-1-10	– aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy	– mezilidské vztahy – chování ve společnosti	